

Vlaanderen
verbeelding werkt

OOSTSTRATEGIE VAN DE VLAAMSE REGERING

VLAANDEREN EN DE EUROPESE OOSTGRENS -
PARTNERS VOOR WEDEROPBOUW,
WEERBAARHEID EN WELVAART

2. INHOUD

A. Strategisch kader	3
Situering en prioriteiten	3
Dubbele gefaseerde uitrol	4
B. Pijlers, doelstellingen en acties.....	4
PIJLER 1 – Maatschappelijke en economische wederopbouw van Oekraïne	4
1.1. Vlaamse inzet van EU- en multilaterale hefboomen.....	4
1.2. Humanitaire en maatschappelijke hulp.....	6
1.3. Economische, wetenschappelijke en technologische wederopbouw.....	7
1.4. Investeren in mensen en instellingen	9
PIJLER 2 – Versterking van de politieke en economische relaties langs de oostgrens van de EU	12
2.1. De EU als hefboom voor de Ooststrategie: versterking van onze relaties aan de oostgrens.....	12
2.2. One Team Flanders: inzet van het Vlaams buitenlands netwerk.....	12
PIJLER 3 – Steun aan de democratische beweging in Belarus	14
3.1. Ondersteuning van de institutionele weerbaarheid.....	14
3.2. Ondersteuning van de maatschappelijke weerbaarheid	15
C. Monitoring en evaluatie.....	16
BIJLAGE: Subsidiedossiers vanaf 2022	17

A. STRATEGISCH KADER

Situering en prioriteiten

.....

De wereld rondom ons verandert in ijtempo. Na jaren van relatief stabiele vrede worden we geconfronteerd met een wereld waarin traditionele samenwerkingsverbanden onder druk staan, multipolariteit tot norm wordt verheven en revisionistische machten de op regels gebaseerde wereldorde actief in vraag stellen. Daarnaast heeft de grootschalige Russische inval in Oekraïne in 2022 het veiligheidslandschap in Europa blijvend en fundamenteel hertekend.

De oorlog in Oekraïne is vandaag uitgedraaid op een bijzonder bloedige en langdurige uitputtingsslag. De Russische invasie veroorzaakte Europa's snelst groeiende vluchtelingencrisis sinds de Tweede Wereldoorlog: meer dan acht miljoen Oekraïners ontvluchtten het land en een derde van de bevolking raakte ontheemd. Het conflict zorgde tegelijk voor wereldwijde voedseltekorten (aangezien Oekraïne de 'graanschuur van Europa' is) en de Europese economieën stevenden af op een recessie gekoppeld aan een sterke inflatie, voor een groot deel door de hoge energieprijzen. Belarus blijft ondertussen een autoritair regime, dat steun verleent aan de Russische oorlog in Oekraïne.

De voorlopig uitblijvende wapenstilstand in Oekraïne en de situatie in Belarus blijven Europa, de Europese Unie en dus ook Vlaanderen voor grote uitdagingen plaatsen. Aanvullend is het belangrijk te erkennen dat er een bredere geopolitieke verschuiving aan de gang is. Landen zoals Polen nemen een steeds centralere rol op, zowel politiek als economisch. Hun groeiende invloed zorgt ervoor dat het zwaartepunt van de Europese Unie zich geleidelijk oostwaarts verplaatst. In het kader van deze nieuwe realiteit is het van belang dat Vlaanderen zijn prioriteiten opnieuw kalibreert en **meer inzet op Centraal- en Oost-Europa**.

Deze gebeurtenissen dwingen ons meer dan ooit om strategisch vooruit te denken. Als open economie bij uitstek is de stabiliteit en welvaart van Vlaanderen immers rechtstreeks verbonden met ontwikkelingen op het internationale toneel. Een duurzame vrede aan de oostgrens van Europa, de wederopbouw van Oekraïne, de versterking van democratische staten, en de verdere ontwikkeling van onze onderlinge relaties zijn dan ook van groot belang voor een weerbaar en welvend Vlaanderen in een vrij en veilig Europa.

Om deze uitdagende internationale context te trotseren, en prioritair in te spelen op de opportuniteiten in de regio, lanceert de Vlaamse Regering de Vlaamse Ooststrategie als primair kompas voor de Vlaamse betrekkingen met Centraal- en Oost-Europa. De Vlaamse Regering ondersteunt met deze strategie onverkort Oekraïne, zowel humanitair, politiek, financieel als economisch.

De Vlaamse Regering kiest voor een **coherente, geïntegreerde aanpak** gericht op de drie W's: Wederopbouw, Weerbaarheid en Welvaart, waarbij diplomatie, economische samenwerking en kennisuitwisseling elkaar versterken. Dit met als uitgangspunt een vierde W van gedeelde Waarden. De strategie is gebouwd op drie strategische pijlers:

1. **bijdragen aan de maatschappelijke en economische wederopbouw van Oekraïne;**
2. **versterking van de politieke en economische relaties langs de Oostgrens van de EU;**
3. **steun aan de democratische beweging voor Belarus.**

Dubbele gefaseerde uitrol

Om de impact van de Vlaamse Ooststrategie te maximaliseren, voorziet de Vlaamse Regering in een dubbele gefaseerde uitrol:

- **Geografische focus:** Doorheen de tijd wordt de geografische focus van de Vlaamse Ooststrategie uitgebreid. Van een initiële focus hoofdzakelijk op Oekraïne verbreden we stelselmatig het toepassingsgebied naar de bredere oostgrens.
- **Inhoudelijke focus:** Ook de inhoudelijke focus zal doorheen de tijd verbreden en verdiepen. Van een initiële focus – parallel met de geografische focus op Oekraïne – op acute noden in het kader van herstel van het conflict en de wederopbouw, zal die verruimen naar de bredere politieke en economische relaties.

Deze combinatie van geografische en inhoudelijke uitbreiding biedt een helder kader voor een gefaseerde realisatie van de strategische doelstellingen, en maakt het mogelijk om prioriteiten en acties bij te sturen in functie van de voortdurend evoluerende context.

B. PIJLERS, DOELSTELLINGEN EN ACTIES

PIJLER 1 – Maatschappelijke en economische wederopbouw van Oekraïne

Sinds de inval in Oekraïne ving Vlaanderen bijna 42.000 Oekraïense vluchtelingen op. Daarnaast gaf de Vlaamse Regering tot en met 2025 reeds 7.931.000 euro aan ondersteuning voor Oekraïne. Daarnaast steunde Vlaanderen Oekraïne via internationale organisaties, diplomatieke acties en werd ook via deelname aan netwerken daarop ingezet. Vlaamse ministers hadden ook meermaals contacten met hun Oekraïense evenknie, bijvoorbeeld tijdens het Voorzitterschap van de Raad van de EU in 2024. Ten slotte stonden Vlaamse experts ook Oekraïense collega's bij. Zo hielp de dienst Controle Strategische Goederen van het Departement Kanselarij en Buitenlandse Zaken bij het in lijn brengen van de Oekraïense export-controleregels met het EU-acquis.

Met deze Ooststrategie komt hier alvast in 2026 nog minstens 1,092 miljoen euro bij. Ook de komende jaren blijft Vlaanderen Oekraïne steunen. Vlaanderen levert met deze Ooststrategie een gerichte bijdrage aan de maatschappelijke, economische en institutionele wederopbouw van Oekraïne. In een eerste fase focussen we op humanitaire hulp en ontminning, en zetten de eerste stappen in de wederopbouw door middel van gerichte projecten. Onze inzet tracht maximaal in te zetten op EU en multilaterale hefboomen en draagt bij tot stabiliteit en heropleving van het land. Deze wederopbouw is een historische kans voor partnerschappen tussen Oekraïne en Vlaamse bedrijven, kennisinstellingen en overheden. Via gerichte acties trachten we de kiemen daarvoor te leggen en te faciliteren.

1.1. VLAAMSE INZET VAN EU- EN MULTILATERALE HEFBOMEN

De huidige relaties tussen de Europese Unie en Oekraïne vinden hun oorsprong in het uiteenvallen van de Sovjet-Unie in 1991, de daaropvolgende onafhankelijkheid van Oekraïne, de vraag naar versterkte relaties met zowel de NAVO en de EU en de reactie daarop van Rusland, met de illegale annexatie van de Krim in 2014 en als dieptepunt de inval van Rusland in Oekraïne. De EU staat volledig achter Oekraïne en zijn bevolking, en zal politieke, financiële, economische, humanitaire, militaire en diplomatieke steun blijven verlenen zo lang en zo intensief als nodig is. De EU heeft daarnaast een ongeëvenaard aantal sancties opgelegd aan Rusland als reactie op de oorlog van Rusland tegen Oekraïne en de illegale annexatie van de Oekraïense regio's Donetsk, Loehansk, Zaporizja en Cherson. De maatregelen moeten de economische basis van Rusland verzwakken.

Op 28 februari 2022 vroeg Oekraïne het lidmaatschap aan van de Europese Unie en werden toetredingsonderhandelingen opgestart. In afwachting van die eventuele toetreding worden de relaties geregeld door het associatieakkoord EU-Oekraïne (DCFTA) in het kader van het Oostelijk Partnerschap van de EU. Daarnaast is er ook een visa-faciliterings- en overnameovereenkomst met Oekraïne.

Op 1 februari 2024 werd een akkoord bereikt over een Europees steunpakket (Ukraine Facility) van 50 miljard euro aan Oekraïne voor de periode 2024-2027. De beloofde 50 miljard euro wordt onderverdeeld in 17 miljard euro rechtstreekse steun en 33 miljard euro in leningen. Gezien de financieringsbehoeften van Oekraïne en de grote onzekerheid over het verdere verloop van de oorlog, heeft de Europese Raad op 18 december 2023 besloten om voor de jaren 2026-2027 een bijkomende lening van 90 miljard euro te verstrekken op basis van EU-leningen op de kapitaalmarkten, gedekt door de begrotingsruimte van de EU. De steun zal in twee worden verdeeld: ongeveer twee derde (60 miljard euro) zou worden toegewezen voor militaire bijstand en het resterende deel (30 miljard euro) zou worden verstrekt als algemene begrotingssteun.

Om de impact van de Vlaamse inzet op deze pijler van de Ooststrategie te vergroten, wordt ingezet op een versterkte samenwerking met multilaterale partners via de Vlaamse diplomatieke vertegenwoordigingen in Genève, Parijs en Rome, gekoppeld aan de concrete bijdrage van Vlaanderen aan de wederopbouw van Oekraïne (zie *infra*). Ook de bredere multilaterale ontwikkelingen inzake Oekraïne worden door deze posten, alsook die in New York, opgevolgd met de nodige aandacht voor synergieën. De Vlaamse Diplomatieke Vertegenwoordiging bij de EU in Brussel volgt de EU-initiatieven ter ondersteuning van de wederopbouw van Oekraïne van nabij op en speelt in op evoluties die binnen de bevoegdheden van Vlaanderen en de Vlaamse Ooststrategie passen. We zetten ook in op wederkerige informatiedeling en samenwerking met de federale diplomatie.

ACTIES

- De Vlaamse diplomatieke vertegenwoordigingen bij de EU en de multilaterale organisaties volgen de ontwikkelingen met betrekking tot de heropbouw van Oekraïne nauwgezet op, zowel beleidsmatig als projectmatig. Ze signaleren kansen en coalities waar Vlaanderen kan inspelen op hun acties als hefboom voor de eigen inzet. Een belangrijk criterium daarbij is de duurzame doorwerking, ook na het wegvallen van Vlaamse financiële inzet (zie ook 2.3).
- De Vlaamse Regering is een absolute voorstander van de steun van de EU aan en samenwerking met Oekraïne. Wat uitbreiding van de EU betreft, houdt de Vlaamse Regering vast aan haar standpunt in haar Visie op de Toekomst van de Europese Unie, waarin ze benadrukt dat een verdere uitbreiding van de EU moet plaatsvinden op basis van een eerlijk en transparant toetredingsproces, gestoeld op de Kopenhagen-criteria. Ze prijst Oekraïne voor de reeds geleverde hervormingsinspanningen en de succesvolle en snelle afronding van het screeningproces in afwachting van de onderhandelingen.
- Vlaanderen bekijkt hoe het zijn expertise inzake EU-wetgeving kan inzetten opdat het Oekraïne kan ondersteunen in capaciteitsopbouw en technische ondersteuning bij het overnemen van EU-standaarden en het implementeren van EU-wetgeving.
- Inzetten op EU-investeringsprojecten in Oekraïne als hefboom (zie *infra*).
- De OESO heeft een landenprogramma voor Oekraïne ontwikkeld in nauwe samenwerking met de Oekraïense regering. Het ondersteunt de Oekraïense prioriteiten voor nationaal herstel en ontwikkeling en zal het land aligneren op de standaarden van de OESO en zo ook voorbereiden op toetreding tot de EU. Als lid van 'The Friends of Ukraine', een informele groep van OESO-lidstaten, draagt Vlaanderen financieel bij aan dat landenprogramma. Zie *infra* 1.3. voor de concrete actie die in 2026 van start gaat.
- Vlaanderen heroriënteert zijn UNESCO Trustfonds FUT richting Oekraïne (zie *infra*).
- De Vlaamse Regering beslist om een nieuwe subsidie van 892.000 euro te geven aan de FAO voor noodhulp en herstel in Oekraïne (zie *infra*).

1.2. HUMANITAIRE EN MAATSCHAPPELIJKE BIJSTAND

De oorlog in Oekraïne eist een zware menselijke en maatschappelijke tol. Naar schatting een op de drie intern ontheemden in Oekraïne heeft immers nood aan humanitaire hulp. Door schade van bombardementen zitten vandaag 1 miljoen Oekraïners zonder stroom. Vlaanderen zet in op gerichte humanitaire en maatschappelijke hulp om de meest kwetsbaren te beschermen en basisvoorzieningen te herstellen. Bij deze humanitaire actie doen we maximaal beroep op Vlaamse expertise om noodhulp efficiënt te coördineren en bij te dragen aan projecten die de maatschappelijke weerbaarheid versterken. Zo helpen we Oekraïne niet alleen overleven, maar ook opnieuw opbouwen.

Het Rode Kruis Vlaanderen is een prioritaire partner voor humanitaire hulp aan Oekraïne. In september 2025 werd reeds beslist over een subsidie van 329.000 euro waarmee het Regionaal Bloedcentrum van Tsjernihiv wordt ondersteund. In januari 2026 werd voor het eerst het nieuwe convenant geactiveerd, waardoor snel kon worden gereageerd op een dringende oproep van de Oekraïense overheid om generatoren te leveren. De Vlaamse Regering en het Rode Kruis Vlaanderen maakten elk 200.000 euro vrij, waardoor 19 generatoren konden worden geleverd. Daarnaast werd eind 2025 een subsidie van 249.000 euro gegeven aan Unbroken voor de aankoop van medische apparatuur voor de Kinderpijnkliniek in Lviv.

Vlaanderen activeert ook zijn bestaande partnerschappen met de Wereldgezondheidsorganisatie om Oekraïne op het vlak van gezondheid en weerbaarheid te versterken. Via een Vlaamse financiële bijdrage van de minister van Cultuur aan UNESCO wordt gefocust op het mentale welzijn van verschillende doelgroepen in Oekraïne. Via een Vlaamse financiële bijdrage van de minister van Jeugd aan een *special call* ter ondersteuning van jongeren in Oekraïne binnen het Europees jeugdfonds van de Raad van Europa, wordt er ingezet op de ondersteuning en weerbaarheid van jongeren in oorlogstijd via jeugdwerk en het maatschappelijk middenveld.

Een efficiënte wederopbouw van Oekraïne zal zich ook moeten richten op de sporen van de oorlog in de ondergrond. Naar schatting ongeveer 30% van het landoppervlak in Oekraïne is bezaaid met mijnen. Ontmijning is niet alleen cruciaal voor de veiligheid van de bevolking, maar ook voor het economisch herstel. Door landbouwgrond snel weer beschikbaar te maken, kan Oekraïne zijn voedselproductie herstarten, wat belangrijk is voor zowel de binnenlandse stabiliteit als de exportmogelijkheden van het land. De opruiming van mijnen en clustermunities is dan ook van belang voor de wederopbouw (zie verder), vanuit zowel economisch, humanitair als ecologisch oogpunt. Oekraïne identificeert dat zelf ook als een van zijn drie prioriteiten met het oog op de wederopbouw. Vlaanderen zet daarop in, omdat het expertise heeft in ontminning, in het bijzonder via APOPO VZW. De Vlaamse financiële steun voor APOPO VZW wordt dan ook voortgezet deze legislatuur. De wetenschappelijke expertise van het Vlaams Instituut voor de Zee (VLIZ) zal aangeboden worden aan Oekraïne in het licht van de ontminningsinspanningen op zee en in de havens. VLIZ zoekt daarbij samenwerking met universiteiten uit Oekraïne. Tot slot wil Vlaanderen toetreden tot de Ontmijningscoalitie die werd opgericht door Litouwen en die ook Finland, IJsland, Noorwegen, Zweden en Denemarken omvat. Door samen te werken met landen die deel uitmaken van de Noordstrategie, kan Vlaanderen zijn internationale banden versterken en bijdragen aan de efficiëntie van de ontminningsinspanningen door middelen en expertise optimaal te bundelen.

ACTIES

- Vlaanderen verleent **humanitaire steun** aan Oekraïne. Dat zal hoofdzakelijk gebeuren via financiële steun aan het Rode Kruis Vlaanderen, dat in 2024 het statuut 'Helper van de Vlaamse overheid' verwierf. In februari 2026 worden 19 generatoren geleverd via de activering van het convenant ter waarde van 400.000 euro (Rode Kruis: 200.000 en Vlaanderen: 200.000 euro).
- DKBUZA identificeert jaarlijkse relevante projecten voor de humanitaire hulp aan Oekraïne binnen de beschikbare middelen. Daarbij beogen we ook de **voortzetting van de financiële steun aan APOPO vzw** voor ontminning, activering van een wetenschappelijke samenwerking met het VLIZ, en een aanvraag voor toetreding tot de **Litouwse Ontmijningscoalitie**.

- Diplomatieke actie om de Vlaamse expertise bij andere landen en in internationale fora naar voor te schuiven. Vlaanderen werkt ook mee aan de heropbouw en het herstel van de culturele sector in Oekraïne. Via een financiële bijdrage aan UNESCO in 2025 en een nauwe samenwerking met het UNESCO-kantoor in Oekraïne werkt Vlaanderen gericht **aan het versterken van veerkracht en weerbaarheid door middel van kunst en cultuur**. Zo wordt gezorgd voor mobiele bibliotheken die ook kunnen worden gebruikt als ontmoetingsplaatsen die sociale cohesie en welzijn bevorderen. Daarnaast worden projecten ontwikkeld die zich richten op het mentale welzijn van verschillende doelgroepen in Oekraïne, onder wie oorlogsveteranen en vrouwelijke kunstenaars, en die bijvoorbeeld via kunsttherapie werken aan het herstel bij trauma's. Daarnaast wordt in 2026 vanuit de bevoegdheid cultuur verder aansluiting gezocht bij andere internationale initiatieven en netwerken met het oog op cultureel, sociaal en mentaal herstel van mensen en gemeenschappen.

1.3. ECONOMISCHE, WETENSCHAPPELIJKE EN TECHNOLOGISCHE WEDEROPBOUW

Vlaanderen onderschrijft het hierboven beschreven beleidskader van de Europese Unie (zie 1.1). In relatie tot Oekraïne is het in eerste instantie in het belang van Vlaanderen dat er een **duurzame vrede** ontstaat aan de Oostelijke grens met de Europese Unie. Tijdens de acute oorlogsfase heeft Vlaanderen als doelstelling Oekraïne te ondersteunen in de oorlog tegen Rusland. Daarna is het in tweede instantie de doelstelling van Vlaanderen om de **wederopbouw van Oekraïne** te ondersteunen, zodat er een stabiel, sterk land ontstaat aan de oostelijke grenzen van de Europese Unie, wat de veiligheid van Vlaanderen en de Europese Unie in het geheel bevordert en wederzijds economische opportuniteiten genereert. Ten slotte bevordert de heropbouw van het land kansen voor Oekraïners die het land ontvlucht zijn en die graag zouden willen terugkeren.

De noden van Oekraïne met het oog op de wederopbouw zijn groot. Vlaanderen kan daar een bijdrage aan leveren, maar moet hierbij focussen op een aantal strategische domeinen waar het de grootste meerwaarde kan leveren. Een duurzame wederopbouw van Oekraïne vraagt om sterke economische fundamenteën en technologische innovatie. Vlaanderen stimuleert samenwerking tussen Vlaamse bedrijven, kennisinstellingen en Oekraïense partners om infrastructuur te herstellen, kmo's te versterken en nieuwe investeringskansen te benutten. Door onze expertise in industrie, logistiek en cleantech te koppelen aan lokale noden, bouwen we mee aan een competitieve en toekomstgerichte economie. Omgekeerd gebruiken we de samenwerking maximaal om ook te leren van Oekraïense partners. In het bijzonder op het vlak van weerbaarheid en technologische innovaties hebben zij – noodgedwongen – op korte termijn enorme vooruitgang geboekt en expertise opgebouwd.

Met een verdere stabilisatie van de situatie nemen de mogelijkheden om onze Vlaamse bedrijven naar de Oekraïense economie te begeleiden toe. We stellen een initiële focus voor op kmo-ontwikkeling enerzijds en bedrijven gerelateerd aan defensie en (maatschappelijke) weerbaarheid anderzijds. Een solide inplanting van die domeinen opent ook deuren naar bredere economische activiteit. Zo kunnen onze havens op dit moment al expertise delen met Oekraïense havens, en kan dat op termijn uitgroeien tot concrete projecten, bijvoorbeeld via deelname van onze havens aan EU-projecten. Op dit moment zijn Port of Antwerp-Bruges International en APEC Antwerp op vraag van de Ukrainian Sea Ports Authority (USPA) in gesprek over een vernieuwing van hun MoU van 2018 om de onderlinge samenwerking te intensiveren. Andere voorbeelden die reeds Vlaamse financiering ontvingen, zijn de samenwerking tussen VOKA Antwerpen-Waasland en hun Oekraïense collega's in 2022, en de steun aan de Women's Business Chamber of Ukraine, die vrouwelijk ondernemerschap in Oekraïne aanmoedigt en begeleidt. Dat zijn zaken waarop we met deze strategie en acties verder bouwen.

Er kan verder ondersteuning en begeleiding geboden worden aan ondernemingen gebaseerd op drie pijlers: kennisoverdracht, ervaringsuitwisseling en netwerking.

ACTIES

- We richten het 'Team Flanders for Ukraine' op, waarin we de krachten bundelen van FIT, VLAIO en PMV, in partnerschap met DKBUZA (gebruik van multilaterale en EU-hefbomen), de relevante partners van FIT en het Industrieforum. Samen vormen ze '**Team Flanders for Ukraine**', dat een geïntegreerde en gecoördineerde aanpak biedt om Vlaamse bedrijven te ondersteunen bij hun internationale expansie richting Oekraïne om daar bij te dragen aan de wederopbouw. Het platform biedt bedrijven toegang tot kennis, financiering en netwerken, met als doel bij te dragen aan de wederopbouw van Oekraïne en tegelijk hun concurrentiekracht te versterken. Het promoot ook actief de sterktes van Vlaamse bedrijven in het kader van de wederopbouw. Waar mogelijk en relevant wordt aansluiting gezocht bij initiatieven van de Europese Commissie, Trade Promotion Europe, Credendo, Finexpo, Enabel, en SFPIM. We zetten hiermee ook in op deelname aan de Ukraine Recovery Conferences, die in 2026 en 2027 respectievelijk plaatsvinden in Gdańsk en Tallinn.
- FIT zet zich actief in om Vlaamse bedrijven te sensibiliseren en te ondersteunen bij hun bijdrage aan de heropbouw van Oekraïne. Het begeleidt ondernemingen die de Oekraïense markt willen betreden of er hun activiteiten willen uitbreiden. Dat gebeurt via gerichte informatieverstrekking, ondersteuning bij capaciteitsopbouw en het duurzaam verbinden van Vlaamse bedrijven met betrouwbare lokale partners. FIT fungeert daarbij als bruggenbouwer tussen Vlaamse expertise en Oekraïense noden. FIT organiseert de Vlaamse deelname aan **Rebuild Ukraine-beurzen**. FIT plant eveneens een opvolgssessie van de in 2025 georganiseerde rondetafel met de minister-president en Vlaamse bedrijven.
- De aanstelling van een vertegenwoordiger van FIT in Oekraïne wordt onderzocht. Tot zover dient gewerkt te worden vanuit de best geplaatste naburige posten, in eerste instantie Polen (zie *infra*, 2.2.). De vertegenwoordigers van FIT en DKBUZA treden daarbij op als **One Team Flanders**. One Team Flanders in Warschau vormt de hub voor de uitvoering van deze doelstelling. FIT en DVV werken samen aan de civiele, economische en institutionele wederopbouw van Oekraïne. Ze identificeren proactief kansen voor samenwerking, zowel in Oekraïne zelf als via partnerschappen met andere landen of organisaties. Ze voeden daarmee het platform 'Team Flanders for Ukraine'.
- One Team Flanders richt zich ook op de strategische partners Polen en de Baltische Staten, die zich sinds het begin van het grootschalige conflict maximaal engageren in de steun aan Oekraïne en daarin een netwerk en veel ervaring hebben opgebouwd. Vanuit de post in Warschau wordt maximaal ingezet op de aanwezigheid op conferenties en evenementen die Polen en de Baltische staten organiseren rond Oekraïne om kansen voor samenwerking te identificeren. Daar wordt aan netwerkopbouw gedaan en gekeken hoe Vlaanderen met gelijkgezinde partners expertise ter beschikking kan stellen. One Team Flanders in Warschau neemt gezamenlijke initiatieven om, in samenwerking met Poolse en Oekraïense partners, evenementen te organiseren die de zichtbaarheid en positionering van Vlaanderen in de regio versterken en deuren openen voor het Vlaamse bedrijfsleven. Op die manier wordt ook de samenwerking met Polen en de Baltische Staten verder versterkt (zie *infra*, 2.2.).
- In 2025 werd een Vlaamse bijdrage van 200.000 euro voorzien voor het **OESO-project** 'Kmo-beleid en ondernemerschap in Oekraïne' in het kader van het OESO-landenprogramma voor Oekraïne. Aangezien kmo's meer dan 99% van de ondernemingen en meer dan 60% van de werkgelegenheid in Oekraïne vertegenwoordigen, is hun modernisering cruciaal voor het economisch herstel van het land. In het project wordt bijzondere aandacht gegeven aan het gebruik van AI als motor voor groei en concurrentievermogen. Een belangrijk uitgangspunt van Vlaanderen in dit project is capaciteitsopbouw, het bevorderen van de uitwisseling van expertise en het betrekken van relevante Vlaamse partners in de activiteiten.
- One Team Flanders identificeert jaarlijkse relevante projecten voor de uitvoering van deze doelstelling binnen de beschikbare middelen bij DKBUZA. Waar relevant gebeurt de uitvoering samen met andere partners van het 'Team Flanders for Ukraine'.

- One Team Flanders identificeert in een vroege fase projecten van de EU en andere internationale organisaties waar Vlaamse actoren een rol in kunnen spelen, en bereidt hun deelname mee voor – waar relevant binnen ‘Team Flanders for Ukraine’. Waar mogelijk wordt de koppeling gemaakt tussen Vlaamse en internationale financiering om een grotere en duurzamere impact te genereren.
- De Vlaamse Regering zal een subsidie van 892.000 euro toekennen aan FAO (Food and Agriculture Organisation of the United Nations) voor het project getiteld ‘Opbouw van veerkrachtige en duurzame agrovoedingssystemen in Oekraïne: steun aan plattelandsgezinnen en kleinschalige boeren die getroffen zijn door de oorlog en verontreiniging door landoorlogvoering’. De bijdrage is bestemd voor 1) lokale noodhulp en vroege herstelmaatregelen in de landbouw en 2) duurzaam bodemherstel- en landbeheer. De doelgroep bestaat uit de zwaar getroffen gemeenschappen in de Mykolajiv oblast aan de frontlinie.
- We volgen de werkplannen van ILO op die gericht zijn op de ondersteuning van de Oekraïense economie, in het bijzonder rond jobcreatie en kmo-ondersteuning via de Vlaamse Diplomatieke Vertegenwoordiging in Genève.

1.4. INVESTEREN IN MENSEN EN INSTELLINGEN

Op 7 maart 2022 werd door de Vlaamse Regering een **‘Taskforce Opvang Oekraïne’** opgericht die de VO-brede beleidscoördinatie van de vluchtelingenuitdaging voor Vlaanderen opneemt. Om de vluchtelingen uit Oekraïne tijdelijk een humane opvang te bieden, heeft de EU de richtlijn ‘tijdelijke bescherming’ geactiveerd.

Om de vluchtelingenuitdaging te behappen, werd door de Vlaamse Regering voorzien in een **Oekraïne-provisie**. Daarmee werd vanuit verschillende beleidsdomeinen op de opvang en integratie van Oekraïense vluchtelingen ingezet. Voor begrotingsjaar 2025 bedroeg de provisie iets meer dan **120 miljoen euro**. Hiervan werd 38 miljoen euro gereserveerd voor de opvang van de tijdelijk ontheemden en 82 miljoen euro voor sectorgerelateerde maatregelen rond werk, zorg, integratie en onderwijs.

De Vlaamse Regering besliste op 19 december 2025 om de financiering voor de opvang van tijdelijk ontheemden te verlengen tot maart 2027, in lijn met de Europese beslissing om het statuut Tijdelijke Bescherming tot maart 2027 te verlengen. Daarbij wordt het nooddorp Gent als opvanglocatie ingezet voor de tijdelijk ontheemden met opvangnood. Deze strategie wordt gekoppeld aan het stopzetten van de subsidiëring van de publieke opvangplaatsen, eind maart 2026. Ook voor 2026 voorziet de Vlaamse Regering in opvang en integratie en inburgering van de Tijdelijk Ontheemden.

Ondertussen heeft Vlaanderen al bijna 42.000 Oekraïense vluchtelingen opgevangen, ongeveer 60% van het totaal aantal Oekraïense vluchtelingen in ons land.

ACTIES

- De Vlaamse Regering heeft beslist dat het Oekraïense nooddorp in Gent openblijft tot maart 2027 voor ontheemden met opvangnood. Het nooddorp bevat 200 woonunits voor tijdelijk ontheemden uit Oekraïne en biedt Oekraïense vluchtelingen een tijdelijke en veilige plek vanwaaruit ze op zoek kunnen gaan naar een duurzame woonoplossing.
- De Vlaamse Regering heeft beslist dat er ook in 2026 middelen voorzien zijn voor de ondersteuning van inburgeringstrajecten en Nederlandse taallessen die Oekraïners in Vlaanderen willen volgen. Ze zullen ook bij de telefonische hulplijn van Vluchtelingenwerk Vlaanderen terecht kunnen voor vragen over onder andere de procedure en het statuut tijdelijke bescherming, huisvesting en (crisis)opvang.

- We onderzoeken de mogelijkheden om aan te sluiten bij het Litouwse terugkeerprogramma Create Ukraine, dat hoogopgeleide Oekraïense professionals die in het buitenland wonen, helpt om gestructureerd terug te keren en te werken binnen Oekraïense ministeries en publieke instellingen om zo bij te dragen aan het Oekraïense pad richting EU-toetreding en nationale hervormingstrajecten. Als we tot aansluiting en ondersteuning overgaan, koppelen we daaraan de voorwaarde dat jaarlijks een minimum aantal deelnemers aan het programma minstens een jaar in Vlaanderen gewoond moet hebben.
- We gaan de mogelijkheden na voor de ondersteuning van de terugkeer van Oekraïense vluchtelingen via de specifiek daarop gerichte acties van de Internationale Arbeidsorganisatie (ILO) en de Internationale Organisatie voor Migratie (IOM).

De Oekraïense economie blijft opvallend veerkrachtig, maar wordt steeds sterker afgeremd door aanhoudende arbeidsschaarste, infrastructuurschade en een zware budgettaire belasting door het oorlogsinspanningsniveau. Arbeidstekorten – veroorzaakt door mobilisatie, emigratie en hoge vraag in defensiegerelateerde sectoren – vormen een centrale rem op de groei en leiden tot uitzonderlijk sterke loonstijgingen, met nominale stijgingen van 25% in oktober 2025 ten opzichte van een jaar eerder. Dat ondersteunt de consumptie, maar houdt de inflatie hardnekkig hoog.

Tegelijkertijd blijven de instellingen onder zware druk: het begrotingstekort blijft rond de 20% van het bbp, terwijl defensie-uitgaven oplopen tot 27% van het bbp – bijna 60% van alle overheidsuitgaven. Oekraïne blijft afhankelijk van aanzienlijke externe financiering om macro-economische stabiliteit te behouden. De centrale bank handhaaft een krap monetair beleid met een rente van 15.5% en omvangrijke valuta-interventies; reserves blijven hoog (USD 49.5 miljard).

Wederopbouw gaat niet enkel over investeringen in infrastructuur of het herstellen van verwoeste gebouwen. Een jarenlange oorlog laat ook diepe maatschappelijke sporen na. Ook wanneer de oorlog nog gaande is, is steun aan de civiele samenleving op thema's zoals cultuur, people-to-people-initiatieven, mensenrechten en goed bestuur een waardevolle bijdrage. Verschillende Vlaamse steden onderhouden nu al stedenbanden met Oekraïense steden. Zo zetten onder andere Brugge, Edegem, Essen, Leuven, en Mechelen al in op een samenwerking met Oekraïense zuster gemeentes in het kader van de wederopbouw. Tijdens de Ukraine Recovery Conference die in juli 2025 in Rome werd gehouden, werd het 'Rome Manifesto on the Establishment of the Culture Resilience Alliance' voorgesteld. Met dat manifest wordt een 'Cultural Resilience Alliance' opgericht: een internationaal, door Oekraïne gecoördineerd platform voor strategische samenwerking op het gebied van cultuur en cultuurherstel. Cultuur wordt daardoor erkend als essentieel instrument voor veerkracht, herstel en vredesopbouw in tijden van oorlog en naoorlogs herstel. Vlaanderen zal daar aansluiting bij zoeken.

Vlaanderen ondertekende op 9 december 2025 een Memorandum of Understanding met Oekraïne met als doel bilaterale samenwerking op het gebied van jeugd en jeugdwerk te versterken. Specifiek voorziet de MoU samenwerking op het vlak van herstel na oorlog/crisis, mobiliteit van jeugd(werk), initiatieven geleid door jongeren en jeugdwerk en de duurzame bevordering en bescherming van democratie, vrede, solidariteit en Europese waarden, onder andere door middel van jeugduitwisselingen.

Een versterking van instellingen blijft cruciaal. Prioriteiten zijn de formalisering van de schaduw economie, anti-corruptiehervormingen, betere inning en digitalisering van inkomsten, en een verlaging van regeldruk. Om de arbeidskrapte structureel aan te pakken, benadrukt de OESO de nood aan hogere arbeidsmarktparticipatie van vrouwen en veteranen.

Digitalisering is cruciaal voor de wederopbouw tot een modern en weerbaar Oekraïne. Oekraïne heeft sinds de invasie enorme stappen gezet op het gebied van **digitalisering**. Het land heeft – uit noodzaak – als eerste ter wereld digitale reisdocumenten en identiteitsbewijzen ingevoerd. De digitale infrastructuur helpt het land niet alleen in de dagelijkse overheidstaken, maar is ook essentieel voor de weerbaarheid en veiligheid van de Oekraïense samenleving, zowel op fysiek als digitaal gebied. Digitalisering is bovendien een belangrijk thema in de strijd tegen corruptie in Oekraïne, ook in het kader van toetredingsgesprekken tot de EU. Vlaanderen ondersteunt initiatieven die digitale infrastructuur uitrollen, cyberveiligheid versterken en administratieve processen moderniseren. We delen kennis en ervaring rond e-government en transparantie, zodat Oekraïne sneller kan integreren in Europese standaarden. Die transformatie legt de basis voor efficiënte dienstverlening, vertrouwen in goed bestuur en duurzame groei. We leren ook van Oekraïne, dat door de oorlog snel grote stappen zette op het vlak van weerbaarheid van de digitale infrastructuur.

ACTIES

- FIIVP for Ukraine: DKBZA organiseert jaarlijks een specifieke editie van dit internationaal bezoekersprogramma gericht op Oekraïense delegaties om expertise te delen voor wederopbouw en weerbaarheid. Sterke kandidaten uit Oekraïne zijn ook welkom op reguliere FIIVP-edities.
- We oriënteren de middelen uit het UNESCO trustfund FUT ter waarde van 450.000 euro per jaar richting Oekraïne.
- Digitaal Vlaanderen en TechUkraine gaan een strategisch partnerschap aan dat is gericht op kennisuitwisseling rond data, artificiële intelligentie, digitale weerbaarheid en veiligheid – met andere woorden: de digitale overheid van vandaag en morgen.
- Daarnaast kan ook de expertise van Athumi worden ingezet, bijvoorbeeld op het vlak van het uitbouwen van platformen en data ecosystemen in samenwerking met ondernemingen. Die gedeelde kennis kan een belangrijke meerwaarde bieden in het kader van de EU toetredingsvoorbereiding van Oekraïne.
- Via onze acties in het kader van het UNESCO-trustfonds zetten we onder meer in op het wetenschappelijk ecosysteem in Oekraïne. Dat sluit aan bij het strategische actieplan van het Oekraïense Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen.
- Gezien de prioriteit die we in Vlaanderen geven aan Oekraïne, ook binnen het internationale cultuurbeleid, en in het kader van de wederopbouwconferentie in Rome, zoekt Vlaanderen aansluiting bij de bovenvermelde Cultural Resilience Alliance.
- Vanuit de bevoegdheid Jeugd wordt verder uitvoering gegeven aan het bovenvermelde Memorandum of Understanding.
- DVV Warschau en Wenen identificeren samenwerkingsmogelijkheden in dialoog met Oekraïense actoren zoals de overheid, het middenveld en de privésector. We overleggen met andere landen aan de Oostgrens voor de wederopbouw in Oekraïne en de bijdrage die Vlaanderen daaraan kan leveren.
- DKBZA en ABB verkennen hoe ze geïnteresseerde lokale besturen kunnen ondersteunen bij het opzetten van samenwerkingsverbanden met Oekraïense steden en gemeenten, ter versterking van de wederopbouw of de lokale democratie. Ze bekijken de opportuniteiten binnen het platform Cities 4 Cities – united 4 Ukraine en de Europese alliantie van Steden en regio's voor de Wederopbouw van Oekraïne. Daarbij faciliteren ze het aanhaken van geïnteresseerde Vlaamse lokale besturen bij die initiatieven.
- DVV Warschau signaleert de samenwerkingsmogelijkheden tussen middenveldorganisaties in Oekraïne en Vlaanderen die focussen op het versterken van de lokale gemeenschappen, sociale cohesie, humanitaire ondersteuning en het monitoren van de wederopbouw.
- In het kader van deze meerjarenstrategie kijkt de Vlaamse overheid verder of er ook nog op andere manieren, vanuit de Vlaamse beleidsdomeinen en departementen, kan worden bijgedragen aan de versterking van de maatschappelijke wederopbouw, democratie, mensenrechten en rechtsstaat in Oekraïne.

PULER 2 – Versterking van de politieke en economische relaties langs de Oostgrens van de EU

Vlaanderen versterkt zijn diplomatieke, politieke, maatschappelijke en economische relaties met Centraal- en Oost-Europa, met bijzondere aandacht voor Polen, Estland, Letland, Litouwen, Tsjechië, Slowakije, Roemenië en Moldavië. We overwegen om ons in een volgende fase ook ruimer naar andere landen langs de Oostgrens te richten, met name de Westelijke Balkanlanden. Die landen spelen een sleutelrol in het Europese veiligheids- en integratieproject. Door onze expertise en ons ondernemerschap te koppelen aan de hervormings- en moderniseringsambities van die focuslanden, bouwt Vlaanderen aan duurzame en strategische partnerschappen.

2.1. DE EU ALS HEFBOOM VOOR DE OOSTSTRATEGIE: VERSTERKING VAN ONZE RELATIES AAN DE OOSTGRENS

Voor de Vlaamse Regering is de EU de belangrijkste hefboom voor haar buitenlands beleid. Door te werken op het Europees beleid binnen de EU, en ten aanzien van de kandidaat-lidstaten, draagt Vlaanderen bij aan de economische ontwikkeling, de uitbouw van democratische structuren en de rechtsstaat aan de Oostgrens, zowel aan de binnen- als buitenkant ervan.

Sinds enkele jaren zien we een machtsverschuiving naar de Centraal- en Oost-Europese lidstaten van de EU. Daarnaast is het belangrijk dat de EU nauwe banden onderhoudt met landen aan haar buitengrens. De Vlaamse Regering erkent het geostrategische belang van EU-uitbreiding, maar benadrukt dat toetreding uitsluitend mag gebeuren op basis van eerlijke en strenge voorwaarden en op basis van hun eigen verdiensten, met blijvende naleving van de Kopenhagen-criteria. De Vlaamse Regering is geen voorstander van versnelde toetredingsprocedures. Lidstaten die tot de Unie willen toetreden, moeten de waarden van de EU, zoals vastgelegd in de Verdragen, eerbiedigen en bevorderen. Ook buiten het EU-lidmaatschap heeft de EU hefboomen om in te zetten. Ze moet dat ook doen, niet in het minst in het licht van de geopolitieke uitdagingen. Internationale partnerschappen zijn essentieel, voor diversificatie, (economische) veiligheid, het uitdragen van haar normen en waarden, en voor haar welvaart.

Vlaanderen heeft met zijn Vlaams EU-beleid, en de Vlaamse Vertegenwoordiging bij de EU in het bijzonder, krachtige kanalen om daarop in te zetten.

ACTIES

- In de Vlaamse opvolging van het externe beleid van de EU krijgen de Oostgrenslanden buiten de EU bijzondere aandacht. We zetten naast de opvolging van de relevante werkgroepen in op bilaterale contacten en op outreach naar de Europese Commissie.
- De Vlaamse Regering kijkt via de VVEU op welke EU-dossiers Vlaanderen kan samenwerken of allianties kan vormen met EU-lidstaten langs de brede oostgrens op basis van gelijklopende belangen of andere opportuniteiten.

2.2. ONE TEAM FLANDERS: INZET VAN HET VLAAMSE BUITENLANDS NETWERK

Vlaanderen beschikt over een uitgebreid buitenlands netwerk. Die posten spelen een cruciale rol in het verdedigen van de belangen van Vlaanderen en Vlamingen in het buitenland. De posten, met zowel de diplomatieke vertegenwoordigers als economische vertegenwoordigers en Science and Technology Counsellors, in het toepassingsgebied van deze Ooststrategie treden op als One Team Flanders. Ze werken samen aan acties die uitvoering geven aan deze strategie.

Zowel de economische als diplomatieke vertegenwoordiging in de regio zijn nodig om een meer strategische samenwerking uit te bouwen. Door gerichte aanwezigheid, acties en ondersteuning van Vlaamse bedrijven bij internationale handel en investeringen wordt Vlaanderen gepositioneerd als een innovatieve en betrouwbare partner in de regio. Bovendien dragen de economische en diplomatieke actie bij aan het uitdragen en bevorderen van democratie en mensenrechten.

Centraal- en Oost-Europa blijft in Europees en mondiaal perspectief een structurele groeipool. In de voorbije decennia realiseerden de meeste landen er een gestage toename van het bbp en een duidelijke sociaaleconomische vooruitgang. Vooral de EU-lidstaten binnen de regio profiteerden van een versnelde integratie in internationale waardeketens, wat hun concurrentievermogen heeft versterkt.

De combinatie van economische openheid, verbeterde infrastructuur en groeiende binnenlandse markten maakt de regio tot een relevante economische partner voor Vlaanderen. De regio biedt kansen voor Vlaamse exporteurs in uiteenlopende sectoren, onder meer door stijgende consumptie, verdere economische diversificatie en een toenemende vraag naar hoogwaardige producten en diensten. Ook op het vlak van investeringsrelaties bestaan er opportuniteiten. De meerjarenvooruitzichten blijven positief. Prognoses wijzen op een reële economische groei van gemiddeld circa 3% richting 2030, wat het blijven-de strategische belang van Centraal- en Oost-Europa voor de Vlaamse en bredere Europese economie onderstreept. Voor Vlaanderen vormt de regio dan ook een relevante markt om de economische relaties verder te verdiepen binnen een partnerschapsgerichte en wederzijds versterkende aanpak.

Met deze Ooststrategie beoogt de Vlaamse Regering de (economische en diplomatieke) belangen van Vlaanderen en het Vlaamse bedrijfsleven in de regio adequaat te ondersteunen en verder te versterken. De huidige inzet van het Vlaamse buitenlands netwerk aan en in de oostgrens is **versnipperd en onderbezet** in verhouding tot het ambtsgebied van de posten, en het economische en geopolitieke belang van de regio. In het bijzonder om een sterkere proactieve werking op te zetten in het kader van deze Ooststrategie is een versterking nodig. Daarom evalueren en optimaliseren we in het kader van de verschuivende geopolitieke verhoudingen ons netwerk zodat we aanwezig zijn waar onze aanwezigheid de grootste meerwaarde biedt.

Vlaanderen heeft vandaag al een aantal diplomatieke en economische vertegenwoordigingen in Centraal- en Oost-Europa:

- De Diplomatieke Vertegenwoordiging van de Vlaamse Regering in Warschau is bevoegd voor de relaties met Polen, Estland, Letland en Litouwen. De post werd in 2024 versterkt met een beleidsmedewerker vanwege het toegenomen geopolitieke belang van Polen en de Baltische staten. Oekraïne wordt er vandaag opgevolgd via onder meer contacten met de Oekraïense ambassade in Polen.
- De Diplomatieke Vertegenwoordiging van de Vlaamse Regering in Wenen is bevoegd voor de relaties met Oostenrijk, de Tsjechische Republiek, Hongarije, Slovakije en Slovenië.
- De Diplomatieke Vertegenwoordiging in Kopenhagen is bevoegd voor Denemarken, Finland, Zweden en Noorwegen, en focust als zodanig op de uitvoering van de Noordstrategie. Dat geldt ook voor de DVV in Berlijn voor het ambtsgebied Duitsland. Vanuit beide posten is er echter ook meer dan gemiddelde aandacht voor Oekraïne.
- Het FIT-kantoor in Warschau werkt zowel op Polen als op Oekraïne.
- FIT is verder ook aanwezig in de Tsjechische Republiek, Hongarije, Roemenië (met bijkomende jurisdictie Moldavië) en Bulgarije (met bijkomende jurisdictie Noord-Macedonië).

ACTIES

- We versterken de **One Team Flanders**-aanpak en het bijbehorende instrumentarium voor de uitbouw van onze politieke, maatschappelijke en economische relaties met de Oostgrenslanden. Die versterking zorgt voor een kritische massa, verhoogt de zichtbaarheid van Vlaanderen, en maakt een geïntegreerde aanpak mogelijk tussen de FIT-kantoren en de Vlaamse diplomatieke vertegenwoordigingen in de regio mogelijk. Het laat de posten toe ook proactief te zoeken naar samenwerkingskansen, nieuwe markten en investeringen. Voor Vlaanderen als open en export-gerichte economie is dat van cruciaal belang. Het kan ook kansen bieden om ook op andere Vlaamse beleidsdomeinen versterkt samen te werken.
- DVV Warschau fungeert als regionale hub voor Polen, de Baltische Staten en Oekraïne. FIT Warschau focust eveneens op de wederopbouw in Oekraïne. Samen vormen ze One Team Flanders voor Oekraïne (zie *supra*, 1.3.).
- Optimalisatie van de diplomatieke aanwezigheid aan de Oostgrens via de heroriëntatie van een van de adjunct-DVV's midden 2026 ter versterking van de post in **Wenen**, zodat die als regionaal knooppunt in Centraal-Europa ook kan uitreiken naar Oostgrenslanden. Die post werkt versterkt samen met FIT Praag, FIT Budapest en FIT Wenen als One Team Flanders.
- We zetten in op Intensieve samenwerking van de DVV's binnen het toepassingsgebied van deze Ooststrategie met de **VVEU** voor samenwerking of alliantievorming over EU-beleid met EU-lidstaten langs de Oostgrens.
- De **uitbreiding** van het buitenlands netwerk in de regio wordt onderzocht: er wordt een analyse gemaakt waar welke aanwezigheid de grootste meerwaarde levert voor de uitvoering van deze strategie en Vlaanderen als geheel.

PIJLER 3 – Steun aan de democratische beweging in Belarus

De politieke en economische relaties tussen de Europese Unie en Belarus hebben een complexe en vaak gespannen geschiedenis, die teruggaat tot de vroege jaren '90. Na de frauduleuze verkiezingen van 2020 zijn de betrekkingen tussen de EU en Belarus verslechterd. Sinds 2021 lanceert het regime van Loekasjenko, in medeplichtigheid met Rusland, hybride aanvallen aan de buitengrenzen van de EU, onder meer door het orkestreren van migratiecrisisen voor politieke doeleinden. In juni 2021 schortte Belarus zijn deelname op aan het Oostelijk Partnerschap en de terugnameovereenkomst met de EU. Het Belarussische maatschappelijk middenveld blijft echter actief in het Oostelijk Partnerschap. Vanaf 24 februari 2022 werd het regime van Loekasjenko een medeplichtige in de Russische oorlog tegen Oekraïne door Rusland toe te staan het Belarussische grondgebied te gebruiken om Oekraïne binnen te vallen en door Moskou volledige politieke en logistieke steun te verlenen voor de oorlog.

3.1. ONDERSTEUNING VAN DE INSTITUTIONELE WEERBAARHEID

Sinds de EU in 2020 haar betrekkingen met de Belarussische autoriteiten heeft verminderd, is de hulp geheroriënteerd naar het Belarussische volk en het maatschappelijk middenveld. De Europese Unie zet zich in voor de bevordering van mensenrechten, democratie en de rechtsstaat in Belarus. De hulp is gericht op het bieden van middellangetermijnsteun aan maatschappelijke en mediastructuren die voortdurende repressie ondervinden, en aan de opbouw van een democratisch alternatief dat klaarstaat mochten er zich ontwikkelingen voordoen in Belarus.

Vlaanderen onderschrijft het hierboven beschreven beleidskader van de EU. De opbouw van een democratische staat in Belarus is niet enkel van belang vanuit waardengedreven oogpunt, maar is ook van belang voor de **veiligheid van Vlaanderen**. Daarnaast kan een stabiel en democratisch Belarus in de toekomst ook investerings- en handelsmogelijkheden bieden voor Vlaamse bedrijven. Vlaanderen zal daarom de steun aan de Belarussische oppositie in ballingschap voortzetten.

ACTIES

- Structureel overleg met en ondersteuning van de Belarussische oppositie in ballingschap (Coördinatieraad in Brussel). De Vlaamse Regering zet die steun verder via het ter beschikking stellen van een **kantoor**.
- Door de grote aanwezigheid van Belarussen en Belarussische organisaties in ballingschap in Warschau en Vilnius, volgt de Vlaamse Diplomatieke Vertegenwoordiging in Polen ook de situatie in Belarus op en onderhoudt ze contacten met de Belarussische democratische oppositie.
- Organisatie van **bezoekersprogramma's en beleidsdialogen** met democratische vertegenwoordigers.

3.2. ONDERSTEUNING VAN DE MAATSCHAPPELIJKE WEERBAARHEID

De mensenrechtensituatie in Belarus is volgens ngo's zoals Amnesty International en Human Rights Watch en de *Special Rapporteur* over de mensenrechtensituatie in Belarus van de Mensenrechtenraad ernstig en structureel problematisch. De autoriteiten maken op systematische wijze gebruik van repressieve maatregelen om elke vorm van vreedzame kritiek en politieke oppositie te onderdrukken. Fundamentele rechten en vrijheden, waaronder de vrijheid van meningsuiting, vereniging en vergadering, worden in de praktijk vrijwel volledig onttrokken. Het gerechtelijk apparaat wordt ingezet als instrument van politieke repressie, met talrijke politiek gemotiveerde vervolgingen tot gevolg. Onafhankelijke media zijn grotendeels geëlimineerd en journalisten worden vervolgd, gedetineerd of gedwongen het land te verlaten. Belarus behoort daarenboven volgens Reporters Without Borders tot de landen met de slechtste persvrijheid ter wereld. In de World Press Freedom Index 2025 staat het land op plaats 166 van 180, met bijzonder lage scores op politieke, juridische en veiligheidsindicatoren.

De afgelopen jaren bouwde Vlaanderen banden op met diasporaleden van het Wit-Russische maatschappelijk middenveld in Polen en Litouwen. Organisaties zoals de internationale denktank ISANS (sinds 2021) of de vzw Public Legal Aid (sinds 2018) kregen financiële steun om Belarussen in verschillende vormen te ondersteunen, wat goede contacten en inzichten opleverden voor onder meer de DVV in Warschau. Daarnaast brachten leden van de Belarussische culturele sector in Warschau de theatervoorstelling 'Tijl Uilenspiegel' in de zomer van 2023. Met Vlaamse financiële steun werd zo de Belarussische taal en cultuur ondersteund. Om de persvrijheid en onafhankelijke journalistiek te ondersteunen, betoelaagde Vlaanderen in 2024 de Raad van Europa ter versterking van de capaciteit van Wit-Russische journalisten en media-actoren in ballingschap en de onafhankelijke journalisten van het Reform.by platform.

ACTIES

- DVV Warschau onderhoudt contacten met de maatschappelijke beweging in Belarus, en identificeert noden waar Vlaanderen eventueel een bijdrage kan leveren.
- Actieve deelname vanuit Vlaanderen aan de jaarlijkse Human Dimension Conference van ODIHR in Warschau, waar sterk gefocust wordt op de staat van de mensenrechten in Belarus.
- DKBZA volgt de jaarlijkse rapportering door de *Speciale Rapporteur voor de mensenrechtensituatie in Belarus* op de Mensenrechtenraad (Genève) op.

C. MONITORING EN EVALUATIE

In het kader van de beleidsuitvoering van deze strategienota zal in de gebruikelijke elementen van goed bestuur en risicobeheersing worden voorzien:

- evaluaties op strategisch niveau door een eerste tussentijdse evaluatie in 2028;
- evaluaties, impactmeting en audits op interventies en subsidies.

BIJLAGE: Subsidiedossiers Oekraïne vanaf 2022

1. EUNIC OEKRAÏNE

Subsidieontvanger: EU National Institutes for Culture (EUNIC)

Budget: 50.000 euro

Jaar: 2022

Het Oekraïense artistieke ecosysteem is door de oorlog in duigen gevallen. Oekraïense artiesten leven in ballingschap of het is voor hen onmogelijk geworden om hun artistieke werk voort te zetten. Vandaar dat, op initiatief van het Goethe-Institut, een EUNIC-fonds ter ondersteuning van culturele samenwerking tussen Europese en Oekraïense artiesten is opgericht. EUNIC wil daarmee een brede zichtbaarheid van de Oekraïense cultuur in EU-landen bewerkstelligen en tegelijk samenwerkingen aanmoedigen. Het fonds zal ook Vlaamse kunstenaars en culturele organisaties aanmoedigen uitzonderlijke partnerschappen met Oekraïense artiesten aan te gaan.

2. VOKA – PLATO-PROJECT IN SAMENWERKING MET OEKRAÏNE

Subsidieontvanger: Voka – Kamer van Koophandel Antwerpen-Waasland

Budget: 140.000 euro

Jaar: 2022

Plato is een peter/meterschapsproject van Voka dat ondersteuning en begeleiding biedt aan ondernemingen gebaseerd op drie pijlers: kennisoverdracht, ervaringsuitwisseling en netwerking. Met dit project wil Voka haar expertise op het vlak van Plato-projecten uitwisselen met de door hen geselecteerde Oekraïense experts zodat zij op zelfstandige basis het Plato-project kunnen uitrollen en toepassen in Oekraïne om KMO's te versterken in hun economische ambities. Vlaanderen hoopt zo bij te dragen tot de economische heropbouw van Oekraïne.

3. SUBSIDIE VAN MAXIMAAL 200.000 EURO AAN HET POOLSE CENTRUM VOOR INTERNATIONALE HULP (PCPM) VOOR HUMANITAIRE HULP AAN DE VLUCHTELINGEN IN OEKRAÏNE EN OEKRAÏENSE VLUCHTELINGEN IN POLEN.

Subsidieontvanger: Poolse Centrum voor Internationale hulp

Budget: 200.000 euro

Jaar: 2022

Het Poolse Centrum voor Internationale Hulp (PCPM) is een niet-gouvernementele organisatie. Zijn missie is om humanitaire, ontwikkelings- en medische hulp te bieden over de hele wereld, met behoud van de basisprincipes van humaniteit, onpartijdigheid, neutraliteit en onafhankelijkheid. PCPM richt zijn acties op degenen die dat het meest nodig hebben: slachtoffers van humanitaire crises en de meest kwetsbare gemeenschappen over de hele wereld. PCPM is de grootste ngo in Polen die zich bezighoudt met ontwikkelingssamenwerking en een van de grootste organisaties in Polen die humanitaire hulp verlenen.

4. SUBSIDIE AAN HET VLAAMS AUDIOVISUEEL FONDS TER ONDERSTEUNING VAN EEN OP TE RICHTEN EUROPEES FONDS OM DE OEKRAÏENSE FILMINDUSTRIE TE STEUNEN.

Subsidieontvanger: VAF

Budget: 25.000 euro

Jaar: 2023

Via het VAF wil de Vlaamse Regering een bijdrage leveren aan het fonds dat zal worden opgericht om de Oekraïense filmindustrie te steunen. Het fonds zal gecoördineerd worden door het gerenommeerde CNC (Centre National du cinéma et de l'image animée - Frankrijk). Er zal een internationale samenwerkings- en financieringsovereenkomst worden ondertekend tussen de deelnemende EFAD-leden (European Film Agencies Directors Association) en de CNC. Er wordt een stuurgroep ingesteld met 1 vertegenwoordiger per deelnemend EFAD-lid.

5. ESTONIAN CENTRE FOR INTERNATIONAL DEVELOPMENT VOOR DE MODERNISERING VAN DE VOOR- EN VROEGSSCHOOLSE EDUCATIE EN ONDERWIJSMETHODEN IN OEKRAÏNE

Subsidieontvanger: ESTDEV

Budget: 100.000 euro

Jaar: 2023

De algemene doelstelling van het initiatief is de diensten van voor- en vroegschoolse educatie en opvang in Oekraïne te verbeteren, rekening houdend met de aanbevelingen van de Raad van Europa, die zijn gekoppeld aan het kwaliteitskader en zo Oekraïne te ondersteunen bij de wederopbouw van de diensten en te voldoen aan de verwachtingen die zijn vastgesteld met betrekking tot de toetredingen tot de EU. De specifieke doelstelling van het ontworpen project is om de modernisering van het voorschoolse onderwijs in Oekraïne te ondersteunen door het opzetten van een voorbeeld van beste praktijken in termen van efficiënt beheer van processen, moderne leeromgeving en onderwijsmethoden en onderwijshulpmiddelen.

6. RODE KRUIS VLAANDEREN – HUMANITAIRE HULP

Subsidieontvanger: Rode Kruis Vlaanderen

Budget: 200.000 euro

Jaar: 2022-2023 (12 maanden 24.02.2022 – 24.02.2023)

Dit project biedt humanitaire hulp via het Rode Kruis Vlaanderen voor een project dat onder meer bijdraagt aan de bescherming van de burgers en de hulpverlening aan burgers, alsook aan de bescherming van en hulpverlening van gewonden en zieken. Dit project zorgt er ook voor bescherming van personen die van hun vrijheid beroofd zijn tijdens het conflict.

7. RODE KRUIS VLAANDEREN – GENERATOREN

Subsidieontvanger: Rode Kruis Vlaanderen

Budget: 2.000.000 euro

Jaar: 2023

Dit project zorgde ervoor dat er generatoren geleverd werden in het kader van het 'Winterization'-programma van het Oekraïense Rode Kruis. Daarnaast behoort ook het leveren van andere hulpgoederen (dekens, powerbanks en dergelijke) tot de opties (al zullen het vooral generatoren zijn).

8. LEVERING VAN STROOIZOUT VIA B-FAST

Budget: 600.000 euro

Jaar: 2022 – 2023

Het gaat om een samenwerking tussen Vlaanderen (Agentschap Wegen en Verkeer en voogdijminister Lydia Peeters), dat het strooizout schenkt, en de federale overheid, die de logistiek op Europees niveau en het transport via het B-FAST-mechanisme coördineert.

Via B-Fast stuurt AWW 3.000 ton strooizout naar Oekraïne om er de wegen ijsvrij te maken in de harde winterse omstandigheden. De steun is essentieel om de Oekraïense bevolking toe te laten zich te verplaatsen, ondanks de oorlog en de ongunstige weersomstandigheden die eigen zijn aan dit seizoen. De zending komt neer op een totale steun van 600.000 euro, inclusief vervoerskosten.

Eind november werden al vijf vrachtwagens gestuurd om een eerste lading van 125 ton zout ter plaatse te brengen. Vanaf begin januari 2023 tot begin maart zullen wekelijks tien vrachtwagens vertrekken. In totaal zullen niet minder dan 110 tot 115 vrachtwagens de reis naar Oekraïne afleggen om het strooizout te vervoeren. B-FAST werkt samen met het directoraat-generaal Civiele bescherming en humanitaire hulp van de Europese Commissie (DG ECHO) om het transport te organiseren. Ons land beantwoordt hiermee het verzoek om bijstand dat Oekraïne via het Europees mechanisme voor civiele bescherming (ECPM)

heeft gelanceerd, ten gevolge van de militaire invasie van Oekraïne door Rusland en die civiele basisinfrastructuur als doelwit neemt.

9. SUBSIDIE AAN APOPO VZW VOOR HET PROJECT CLEARING LANDMINES IN UKRAINE

Subsidieontvanger: Apopo vzw

Budget: 1.000.000 euro

Jaar: 2023 (uitgevoerd 12 maanden 2024)

Oekraïne is bezaaid met antipersoonsmijnen. De huidige schattingen van de gebieden die gecontamineerd zijn met landmijnen zijn duizelingwekkend hoog: tot 30% van het landoppervlak zijn risicogebieden.

Deze vormen niet alleen een voortdurende bedreiging voor de Oekraïense bevolking, maar belemmeren ook de toegang tot vruchtbare landbouwgrond. Dat heeft een negatieve invloed op de voedselproductie en de economische stabiliteit van de regio en plaatst de lokale bevolking in een ondraaglijke situatie, vanwege een constante angst voor ongelukken.

De vzw APOPO zet zich in voor het verwijderen van landmijnen wereldwijd en is momenteel actief in tien landen. APOPO is een langdurige partner van de Vlaamse overheid. APOPO is het meest bekend voor het werk met getrainde speurratten ("Hero Rats"). Sinds 2017 heeft APOPO een nieuwe speurtechnologie met honden ontwikkeld die geaccrediteerd is door de Verenigde Naties en reeds op grote schaal ingezet wordt.

10. SUBSIDIE AAN DE STAD LVIV VOOR DE BOUW VAN EEN GEESTELIJK GEZONDHEIDSCENTRUM IN LVIV (OEKRAÏNE)

Subsidieontvanger: Stad Lviv

Budget: 1.500.000 euro

Duur van project: januari 2024 – februari 2025 (verlengd tot 30.12.2025)

Subsidie via noodhulpbudget DKBZA

De stad Lviv zal dit project realiseren in samenwerking met de NGO UNBROKEN.

UNBROKEN is een Oekraïense non-profitorganisatie die giften en subsidies verzamelt waarmee ze zich toelegt op het verlenen van medische en psychologische hulp aan oorlogsslachtoffers, maar ook op het voorzien van huisvesting en re-integratie in de maatschappij. Dat doet ze door de ontwikkeling van gebouwen in en rond Lviv en door het verlenen van de hulp zelf.

Het geestelijk gezondheidscentrum is het onderwerp van de subsidie. Het gaat om de herontwikkeling en uitbreiding van een bestaand gebouw (gelegen in Zamarstinivska Street 83). Het gebouw zou uitgebreid worden met zo'n 160 m², zou 40 hospitalisatiebedden bevatten en UNBROKEN mikt erop om zo'n 1000 patiënten per jaar te behandelen. Met het toekennen van deze subsidie komt de Vlaamse Regering tegemoet aan de grote nood aan medische en psychologische hulp in de UKR.

11. UNESCO SPECIAL ACCOUNT: EMERGENCY SUPPORT

Geografische focus: Oekraïne Projectduur: eenmalige bijdrage in 2022

Budget: 100.000 US Dollar

Er is steun verleend aan Unesco's responsactiviteiten in en voor Oekraïne bij het uitbreken van de oorlog. Deze bijdrage is gestort op Unesco's speciale rekening voor postcrisis-situaties, voor de financiering van de specifieke activiteiten met betrekking tot de levering van essentieel materiaal en uitrusting voor de noodbescherming van cultureel erfgoed op het terrein, als onderdeel van de responsactiviteiten in en voor Oekraïne.

12. RODE KRUIS VLAANDEREN – NOODHULP OEKRAÏNE – MOBIELE SCHUILPLAATSEN IN DE REGIO'S KHERSON EN ZAPHORIZIA

Subsidieontvanger: Rode Kruis Vlaanderen

Geografische focus: Oekraïne

Projectduur: 1 april 2024 – 31 maart 2025 (verlengd tot 31.03.2026)

Budget: 150 000 euro

Plaatsen van 18 extra mobiele schuilplaatsen in de regio's Kherson en Zaphorizia in samenwerking met het Oekraïense Rode Kruis (URCS).

13. RODE KRUIS VLAANDEREN – MINE RISK EDUCATION' EN 'WEAPON CONTAMINATION'

Subsidieontvanger: Rode Kruis Vlaanderen

Geografische focus: Oekraïne

Projectduur: 1 jaar (2025) (verlengd tot 31.12.2026)

Budget: 200.000 euro

De subsidie heeft tot doel om dringende humanitaire bijstand te verlenen aan de slachtoffers van de lopende humanitaire crisis in Oekraïne, met name voor het luik rond 'Mine Risk Education' en 'Weapon Contamination'. Momenteel werkt Rode Kruis-Vlaanderen samen met het Duitse Rode Kruis (GRC) bij het ondersteunen van het Oekraïense Rode Kruis in de implementatie van haar One Plan 2023-2025. Een plan dat inzet op directe humanitaire actie, alsook het versterken en uitbouwen van de capaciteit van de organisatie op lange termijn. Het luik 'war risks education' valt onder dit plan en is het voorwerp van de subsidie.

14. INTERVENTIE OEKRAÏNE ROKV GEZONDHEID EN CIVIELE BESCHERMING

Subsidieontvanger: Rode Kruis Vlaanderen

Geografische focus: Oekraïne

Projectduur: 1 jaar (2026)

Budget: 329.000 euro

Het Rode Kruis-Vlaanderen (RK-VL) stelt een humanitair project voor in Oekraïne, gericht op het versterken van de gezondheidszorg en civiele bescherming in het kader van de aanhoudende oorlogssituatie en het feit dat er permanent nood is aan bloed en serum. De Vlaamse subsidie van 329 000 euro zal specifiek worden aangewend om het Regionaal Bloedcentrum van Chernihiv te ondersteunen bij het uitbouwen van een vrijwillige donorbasis die voldoende groot is om routine- en noodzorg op te vangen. Activiteiten die worden voorzien zijn onder meer financiering van bewustmakingscampagnes en aankoop van bloedbedden om veilige donatie mogelijk te maken (budgetlijnen 1.1.1 en 1.2.2), ontwikkeling van een marketingstrategie op maat van de crisissituatie, training van lokaal personeel en inzet van analysetools (budgetlijnen 1.2.1 en 2.2.1) en het formuleren van goede praktijken op het vlak van bloedvoorziening in crises en een review van bestaande noodprocedures (budgetlijn 1.2.3). > zie mail KC 15.08.2025: MP Diependaele geeft akkoord tot uitvoering

15. KINDERHOSPITAAL IN LVIV: UNBROKEN (НЕЗЛАМНИ)

Subsidieontvanger: Unbroken

Geografische focus: Oekraïne

Projectduur: 6 maanden

Budget: 249.000 euro

Kinderhospitaal in Lviv is een medisch en revalidatie-ecosysteem in Lviv dat sinds 2022 meer dan 24.000 gewonde Oekraïners heeft geholpen, waaronder honderden kinderen. Het combineert chirurgische zorg, revalidatie, protheseproductie, geestelijke gezondheidszorg en sociale re-integratie onder één dak. Unbroken opereert onder toezicht van de Oekraïense regering (ministerie van Volksgezondheid) en de gemeen-

teraad van Lviv, met steun van internationale partners uit de EU, de VS en Japan. De Vlaamse bijdrage financiert medische apparatuur voor de Kinderpijnkliniek in het bestaande St. Nicholas-ziekenhuis, dat deel uitmaakt van het Unbroken-netwerk.

16 UNESCO-PROJECT WATERBEHEER NA Vernietiging KAKHOVKA-DAM

Subsidieontvanger: UNESCO

Geografische focus: Oekraïne

Projectduur: 34 maanden (2024 – 2027)

Budget: 404.000 euro

Dit UNESCO-project brengt de langetermijngevolgen van de vernietiging van de Kakhovka-dam in kaart en ontwikkelt oplossingen voor duurzaam waterbeheer in het Dnipro-bekken. Het project combineert geavanceerde hydrologische modellen, remote sensing, analyse van damoperaties en voorspellende modellen voor watergerelateerde risico's. Vlaamse partners VITO en VUB werken mee. De financiering gebeurt via het Flanders UNESCO Trustfund.

17. UNESCO-PROJECT DIGITALISERING CULTUREEL ERFGOED

Subsidieontvanger: UNESCO

Geografische focus: Oekraïne

Projectduur: 18 maanden (2024 – 2026)

Budget: 250.000 euro

Het project moderniseert het elektronisch registratiesysteem van het Staatsmuseumfonds van Oekraïne om het cultureel erfgoed beter te beschermen tijdens de oorlog en op lange termijn. Het project digitaliseert museumcollecties, harmoniseert documentatiestandaarden en zorgt dat erfgoedgegevens toegankelijk, interoperabel en afgestemd op internationale digitale erfgoednormen worden. Daarnaast versterkt het de competenties van museumprofessionals en ondersteunt het musea via mobiele teams die ter plaatse helpen met inventarisatie en registratie. De financiering gebeurt via het Flanders UNESCO Trustfund.

18. OESO-PROJECT ROND KMO-BELEID EN ONDERNEMERSCHAP

Subsidieontvanger: OESO

Geografische focus: Oekraïne

Projectduur: 18 maanden

Budget: 200.000 euro

Het project beoogt een samenwerking tussen Vlaanderen en de OESO specifiek in het kader van het versterken van het kmo-ecosysteem en ondernemerschap. Een belangrijk uitgangspunt van Vlaanderen in dit voorstel is capaciteitsopbouw, het bevorderen van de uitwisseling van expertise en het betrekken van relevante Vlaamse partners in interactieve activiteiten.

19. ENERGIECRISIS WINTER 2025-2026 OEKRAÏNE – GENERATOREN

Subsidieontvanger: Rode Kruis

Geografische Focus: Oekraïne

Projectduur: startdatum 23.01.2026 (project valt binnen de uitvoering van de convenant met het Rode Kruis die loopt tot eind 2027)

Budget: 200.000 euro

Dit project is een antwoord op de oproep van de burgemeester van Kiev voor het leveren van energiebronnen ten behoeve van de inwoners van Kiev (verwarming, opladen telefoon, koken van water) enerzijds en om te kunnen voorzien in openbare dienstverlening anderzijds. Er zullen 19 generatoren worden afgeleverd (en geïnstalleerd) in Kiev en omgeving. Ze worden aangekocht met de subsidie van Vlaanderen en met het eigen noodfonds van het Rode Kruis Vlaanderen, samen 400.000 euro.

20. FAO DUURZAME AGROVOEDING IN OEKRAÏNE

Subsidieontvanger: FAO

Geografische Focus: Oekraïne

Projectduur: 24 maanden vanaf ondertekening

Budget: 892.000 euro

Dit project beoogt de opbouw van veerkrachtige en duurzame agrovoedingssystemen in Oekraïne door steun aan plattelandsgezinnen en kleinschalige boeren die getroffen zijn door de oorlog en verontreiniging door landoorlogvoering. De bijdrage is bestemd voor 1) lokale noodhulp en vroege herstelmaatregelen in de landbouw en 2) duurzaam bodemherstel- en landbeheer. De doelgroep bestaat uit de zwaar getroffen gemeenschappen in de Mykolajiv oblast aan de frontlinie.

21. UNESCO MULTI-DONORFONDS 'RESPONSE ACTIVITIES IN AND FOR UKRAINE'

Subsidieontvanger: Unesco

Geografische Focus: Oekraïne

Projectduur: 9 maanden (01.01.2026-30.09.2026)

Budget: 250.000 euro

Dit project beoogt versterking van culturele veerkracht en mentaal welzijn in Oekraïne door steun aan gemeenschappen zonder toegang tot bibliotheken via mobiele bibliotheken die sociale cohesie bevorderen; stimulering van de literaire sector en het lezen en schrijven in het Oekraïens; en herstelgericht welzijnswerk, onder meer via kunsttherapie voor oorlogsveteranen, vrouwelijke kunstenaars en andere getroffen groepen.

